

ВІТАЄМО ВИДАТНОГО ЮВІЛЯРА!

З плином часу змінюються художні вподобання, смаки й мода, приходять нові покоління митців і дослідників. На хвилях нашого буремного, сповненого драматизму й гострих проблем сьогодення дедалі критичніше переоцінюються, здавалося б, непересічні наукові здобутки. Проте в сучасній мистецтвознавчій науці є дослідники, заслуги яких перед вітчизняною гуманітаристикою не підвладні часу, бо вони не тільки вірно служили і служать українстиці, але й своєю самовідданою працею створюють фундамент українського мистецтвознавства та формують національну самосвідомість нових поколінь учених у цій царині. Серед таких видатних науковців, знаних не лише в Україні, але й поза її межами, одне з найпочесніших місць належить відомому досліднику історії національного сценічного мистецтва, професору, заслуженому діячеві мистецтв України, академіку Національної академії мистецтв України та Академії наук України, лауреату премії ім. І. Котляревського, дійсному члену Наукового товариства імені Шевченка в Україні Ростиславу Пилипчуку.

Ростислав Ярославович народився 10 липня 1936 року в селі Оришківці, тепер Гусятинського району Тернопільської області. На своєму непростому, але плідному творчому шляху пану Ростиславу довелося побувати в різних іпостасях. З 1958 року майбутній учений працював науковим співробітником Літературно-меморіального музею Юрія Федьковича в Чернівцях і водночас (до 1960 р.) учителем української літератури. Наступні три роки (1960–1963) він присвятив навчанню в аспірантурі Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії Академії наук УРСР за спеціальністю «театральне мистецтво». Упродовж 1963–1969 років Ростислав Ярославович — молодший науковий співробітник відділу театрознавства, згодом — виконувач обов'язків ученого секретаря Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського Академії наук УРСР. У 1971 році захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата мистецтвознавства. З 1977 року Ростислав Пилипчук — проректор з наукової роботи, а з 1983 по 2003 рік — ректор Київського державного інституту театрального мистецтва ім. І. К. Карпенка-Карого (нині — Національний університет театрального мистецтва ім. І. К. Карпенка-Карого). Величезний і багатовекторний обсяг щоденної виснажливої роботи керівника найпершого театального вищого навчального закладу з його різнопрофільними факультетами й кафедрами, постійна турбота про педагогічний склад і навчання та життя студентів не заступили безперервного наукового пошуку, не зупинили вдумливого й наполегливого дослідника історії рідного театру.

У ґрунтовних розділах фундаментальної праці «Історія української культури» (у п'яти томах) учений розкрив чимало нових незаних сторінок української театральної культури ХУІ–ХІХ ст., увів до наукового обігу низку невідомих історичних фактів, матеріалів і документів, збираючи по крихтах правдиву історію театру.

Ростислав Пилипчук є упорядником, автором ґрунтовних статей і вичерпних науково аргументованих коментарів таких важливих для театральної науки і сценічної практики книг, як «М. В. Лисенко у спогадах сучасників» (1968), «Спогади про Миколу Садовського» (1981), «Спогади про Панаса Саксаганського» (1984), «Спогади про Івана Карпенка-Карого» (1987), «Іван Карпенко-Карий. Драматичні твори» (1989), «Микола Лисенко у спогадах сучасників» (2003). Свіжим поглядом сучасника й авторитетного науковця Ростислав Ярославович розглядає шляхи і проблеми становлення національного театру корифеїв, звертається до першоджерел, спогадів сучасників — тих велетів сцени, які реформували й оновили саму естетику та неповторну виразову палітру синтетичного, музично-драматичного за своєю природою театру, унікального й самобутнього в європейській художній культурі кінця ХІХ — початку ХХ ст.

Особливе місце у творчому доробку вченого посідають статті до таких енциклопедичних видань: «Українська радянська енциклопедія» (перше та друге видання), «Шевченківський словник», «Мистецтво України», «Українська літературна енциклопедія», «Енциклопедія сучасної України», «Театральная энциклопедия» та ін. Професор Р. Пилипчук повернув історії вітчизняного театру чимало призабутих і невідомих імен майстрів сцени.

Справжнім новатором виявив себе вчений у дослідженні маловіомої історії та проблематики театру на західноукраїнських землях, уперше опублікувавши змістовні розділи на цю тему ще 1967 року в колективній монографії «Український драматичний театр: нариси

історії» (том перший), а в 2001—2006 роках — велику працю «Становлення українського професіонального театру в Галичині (60-ті роки ХІХ ст.)» на сторінках львівського театрознавчого журналу «Просценіум».

Дуже вимогливий до себе й інших, принциповий і безкомпромісний, він за два десятиліття самовідданої праці на посаді ректора Інституту виховав багатьох театрознавців, зокрема кандидатів наук, щиро підтримував здібну молодь і викладачів, сприяючи їм в одержанні вчених і почесних звань та урядових нагород.

Та де б не працював учений і яких би вершин наукового поступу не досягав, у його біографії особливе місце займають роки праці в Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, де доля звела його з тогочасним директором ІМФЕ, академіком Української академії наук — незабутнім М. Т. Рильським. Усі наступні десятиріччя його наукової біографії були нерозривно пов'язані з діяльністю Інституту — чи то в статусі поважного члена редколегії багатотомних інститутських видань, чи співробітника, чи рецензента...

І нині в Інституті не мислять підготовки низки фундаментальних енциклопедій та історій мистецтва без участі надзвичайно ерудованого й обізнаного, досвідченого й шляхетного вченого, академіка Ростислава Пилипчука, якого завжди вважали найповажнішим науковим арбітром і своїм колегою — патріархом українського театрознавства. Тож у рік Вашого ювілею дозвольте, вельмишановний Ростиславе Ярославовичу, від цілого колективу ІМФЕ побажати Вам плідного наукового довголіття!